

NBTC

Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congresen

© Marvin Kuhr

Veel gestelde vragen over de Statistiek Logiesaccommodaties

Veel gestelde vragen over de Statistiek Logiesaccommodaties

Wat is de Statistiek Logiesaccommodaties?

De Statistiek Logiesaccommodaties (SLA) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geeft inzicht in het aantal gasten dat in Nederland verblijft en het aantal overnachtingen. Het gaat hierbij om gasten die één of meer nachten in Nederland doorbrengen. Het CBS beperkt zich daarbij tot hotels, campings, vakantieparken en groepsaccommodaties. Dit betekent dat verblijfsbezoekers die overnachten bij vrienden of familie, of die een kamer of woning huren via platforms zoals Airbnb, niet worden meegenomen in de statistiek. Ook minder vaak voorkomende typen accommodaties, zoals overnachtingen op een boot, maken geen deel uit van de SLA.

Hoe meet het CBS de Statistiek Logiesaccommodaties?

Voor de SLA trekt het CBS een steekproef uit accommodaties, op basis van registers van onder andere de Kamer van Koophandel. Bij het samenstellen van de steekproef wordt rekening gehouden met de grootteklasse (uitgedrukt in onder andere het aantal slaapplekken), het type accommodatie en de regio. De steekproef bedraagt 30-35% van circa 9.000 accommodaties en bestaat uit:

- Hotels, pensions en jeugdaccommodaties
- Campings
- Vakantieparken
- Groepsaccommodaties met een minimum aantal slaapplekken.

Het CBS vraagt accommodaties om een enquête in te vullen. Hierin wordt gevraagd naar het aantal gasten dat de afgelopen maand heeft overnacht, het aantal overnachtingen per gast en het land van herkomst van de gasten. Daarnaast worden enkele kenmerken van de accommodatie verzameld. Voor accommodaties die niet in de steekproef zijn opgenomen, worden het aantal gasten en overnachtingen geschat.

Waar vind ik meer informatie over de methodiek van de Statistiek Logiesaccommodaties?

Op de website van het CBS is meer informatie over de [methodiek](#) van de SLA en een uitgebreide [FAQ](#) te vinden.

Waar vind ik data over gasten en overnachtingen?

Het CBS stelt data over gasten en overnachtingen beschikbaar via [Statline](#). Daar worden cijfers gedeeld (per maand en per jaar) tot op het niveau van provincies. Voor hotels zijn ook data beschikbaar voor een aantal steden, namelijk Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Maastricht en Haarlemmermeer. Een deel van de data is uit te splitsen naar een aantal herkomstlanden van bezoekers. De data van de SLA zijn eveneens te vinden in de [Impactmonitor Toerisme](#).

De behoefte aan regionaal inzicht in (de ontwikkeling van) het aantal gasten en overnachtingen is groot onder beleidsmakers, zowel voor monitoring als voor sturing. Daarom heeft het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) in de afgelopen jaren steeds cijfers uit de SLA gepubliceerd op het niveau van [COROP-gebieden](#). Nederland kent 40 COROP-gebieden, waardoor deze regionale indeling een waardevolle verdieping vormt op de provinciale data.

Beleidsmakers zouden bij voorkeur nog specifiekere cijfers gebruiken, bijvoorbeeld op gemeenteniveau. Om die reden is in 2024 binnen het Data & Development Lab (DDL) het project 'Regionaliseren toeristische statistieken' gestart. De insteek van dit project was om te analyseren in hoeverre het mogelijk is om data over gasten en overnachtingen op gemeentelijk niveau te publiceren.

Wat kwam er grofweg uit bovengenoemd DDL-project?

De analyse laat zien dat het voor het overgrote deel van de gemeenten niet mogelijk is om cijfers verder te regionaliseren. Sterker nog: voor de meeste COROP-gebieden is de betrouwbaarheid van de cijfers eveneens als 'onvoldoende' gekwalificeerd. In de analyse, gebaseerd op de cijfers van de SLA van 2023, werd naar drie elementen gekeken:

1. Is er voldoende respons in de betreffende gemeenten?
2. Mogen de cijfers eventueel gepubliceerd worden (op basis van CBS-richtlijnen)?
3. Wat is de betrouwbaarheid van deze cijfers?

Uit de verkenning kwam naar voren dat slechts voor een klein aantal gemeenten een vinkje bij alle drie de elementen gezet kon worden.

Deze verkenning had bovendien een onbedoeld bijeffect. Door de marges op de toeristische statistieken in kaart te brengen voor verschillende regionale niveaus, werd duidelijk dat ook op COROP-niveau marges soms behoorlijk groot kunnen zijn.

Wat is er aan de hand met de betrouwbaarheidsmarges?

Uit de analyse blijkt dat de betrouwbaarheid van de cijfers op gemeentelijk en COROP-niveau te wensen overlaat. Elk steekproefonderzoek heeft een betrouwbaarheidsmarge. Bij een (gangbare) betrouwbaarheidsmarge van 10% (wat betekent dat de werkelijke uitkomst 10% hoger of lager kan liggen dan de berekende uitkomst, zie verderop) zouden slechts voor ongeveer 10% van de COROP-gebieden cijfers gepubliceerd kunnen worden.

Wanneer de betrouwbaarheidsmarge wordt verruimd naar 15%, kan data gepubliceerd worden voor 20% van de gebieden. Dit gaat dan om gebieden als Zuid-Limburg, Groot Amsterdam, Groot Rijnmond, Veluwe, Utrecht en Overig Zeeland. Gebieden met zeer hoge marges zijn onder andere Zuidwest Gelderland, Zuidwest Overijssel, Delfzijl en omgeving en Het Gooi en Vechtstreek. Op gemeentelijk niveau halen alleen Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Maastricht en Almelo acceptabele betrouwbaarheidsmarges. Zelfs een stad als Rotterdam zit vaak nog boven de 15%.

Onderstaande tabel geeft een beeld van het percentage gebieden waarvoor de bovengrens van 10% respectievelijk 15% gehaald wordt per maand. Bijvoorbeeld: er zijn 40 COROP-gebieden en 12 maanden, wat neerkomt op 480 meetmomenten. In slechts 10% van deze meetmomenten ligt de betrouwbaarheidsmarge onder de 10%.

Gasten	<i>Bovengrens 10%</i>	<i>Bovengrens 15%</i>
Provincie	101 / 156 = 65%	119 / 156 = 76%
Toeristische gebieden	23 / 396 = 6%	53 / 396 = 13%
COROP	48 / 480 = 10%	96 / 480 = 20%
Gemeente	30 / 3960 = 1%	121 / 3960 = 3%
Overnachtingen		
Provincie	89 / 156 = 57%	112 / 156 = 72%
Toeristische gebieden	25 / 396 = 6%	58 / 396 = 15%
COROP	45 / 480 = 9%	100 / 480 = 21%
Gemeente	60 / 3960 = 2%	165 / 3960 = 4%

Wat houdt een betrouwbaarheidsmarge van 10% in?

In statistieken is het gebruikelijk om te werken met een 95% relatieve betrouwbaarheidsmarge van 10%. Ook het CBS hanteert deze marge in de SLA. Dit houdt in dat een resultaat (bijvoorbeeld het aantal gasten in een bepaalde maand) 10% lager of 10% hoger kan liggen. Dit wordt een betrouwbaarheidsinterval genoemd.

Voorbeeld: Stel dat het aantal overnachtingen in hotels in jaar X in provincie Y wordt geschat op 17.000. Praktisch betekent dit dat met 95% zekerheid het daadwerkelijke aantal overnachtingen tussen 15.300 en 18.700 ligt. Deze grenzen zijn gelijk aan 10% onder en 10% boven het geschatte aantal van 17.000.

Wat speelt een rol bij de betrouwbaarheidsmarges?

De betrouwbaarheidsmarges zijn vastgesteld voor het jaar 2023 en voor alle maanden in dat jaar. De precieze berekening van de marges is te vinden in het DDL-rapport 'Regionaliseren toeristische statistieken'. Drie factoren spelen een belangrijke rol bij de hoogte van de marges. Hieronder volgt een beknopte toelichting. Daarbij is het van belang om te weten dat de data uit de SLA deels zijn gebaseerd op de door accommodaties aangeleverde cijfers en deels op schattingen door het CBS, op basis van de kenmerken van een accommodatie.

Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor een hoge marge:

1. Totaal aantal accommodaties in de steekproef
Het totaal aantal accommodaties dat deelneemt aan de steekproef speelt een belangrijke rol. Hoe minder accommodaties deelnemen, hoe lastiger het kan zijn om een betrouwbare schatting te maken van de gasten en overnachtingen bij accommodaties die niet in de steekproef zitten.
2. Spreiding in de antwoorden
Nog belangrijker is de spreiding in de antwoorden van respondenten. In een gemeente waar de accommodaties heel erg op elkaar lijken (bijvoorbeeld allemaal middelgrote hotels in een stedelijke omgeving), kan een klein aantal respondenten al voldoende zijn om een goede schatting te maken van het totale bezoek. Immers: voor de hotels die niet in de steekproef zitten, kun je een goede inschatting maken van de missende hotels, op basis van de data die wel beschikbaar zijn over de andere hotels. In gemeenten met veel variatie tussen accommodaties (bijvoorbeeld een combinatie van grote en kleine hotels, campings en groepsaccommodaties) zijn meer respondenten nodig om tot betrouwbare bezettingscijfers te komen. Je kunt dan niet zomaar stellen dat cijfers voor een hotel ook gelden voor bijvoorbeeld een camping.
3. Verschillen in bezettingscijfers
Ook de gerapporteerde bezetting van accommodaties speelt een rol. Wanneer accommodaties in een gemeente wel op elkaar lijken, maar sterk verschillende bezettingen rapporteren, is een grotere steekproef nodig. Door grote verschillen in gerapporteerde bezettingscijfers is het moeilijker te bepalen of accommodaties buiten de steekproef meer lijken op accommodaties met een hoge of juist met een lage bezetting. De totaalcijfers voor die gemeente kunnen flink variëren en dit kan leiden tot grote marges in de uiteindelijke cijfers.

Kortom: idealiter is de steekproef groot genoeg, zijn de accommodaties onderling vergelijkbaar en rapporteren zij vergelijkbare bezettingscijfers. In de praktijk is dit echter vaak niet het geval.

Waarom is dit probleem niet eerder naar voren gekomen?

Dit probleem is onlangs pas aan de oppervlakte gekomen tijdens een verkenning van de mogelijkheden om cijfers uit de SLA verder te regionaliseren. De wens vanuit de sector was om cijfers op gemeentelijk niveau inzichtelijk te hebben. Vanuit het DDL-project 'Regionaliseren toeristische statistieken' werd verkend in hoeverre het mogelijk was om cijfers op gemeentelijk niveau te publiceren. Daarbij waren drie elementen van belang:

- Voldoende respons
- Voldoen aan de CBS-outputrichtlijnen
- Betrouwbaarheid

Eerder ging de aandacht met name uit naar de eerste twee elementen. Er is toen onvoldoende aandacht besteed aan de betrouwbaarheidsmarges rond deze statistiek. Er werd aangenomen dat de

betrouwbaarheid geen probleem zou vormen zolang er sprake was van een voldoende grote steekproef en data die voldeden aan de CBS-outputrichtlijnen.

Wat zijn de CBS-outputrichtlijnen voor de Statistiek Logiesaccommodaties?

Het CBS hanteert voor de publicatie van cijfers uit de SLA verschillende richtlijnen, waaronder:

1. Cijfers moeten gebaseerd zijn op een steekproef van minimaal 10 accommodaties.
2. Er mag geen sprake zijn van dominantie: de grootste accommodatie mag niet meer dan 50% van het totaal aantal gasten of overnachtingen voor zijn rekening nemen.

Er gelden nog een aantal andere **richtlijnen**, maar bovenstaande twee zijn het meest bepalend.

Hoe verzamelen andere landen hun statistiek over gasten en overnachtingen?

De wijze waarop landen hun statistiek over gasten en overnachtingen verzamelen, verschilt. Elk land heeft zijn eigen methodiek, met bijbehorende voor- en nadelen. In meerdere landen worden gegevens verzameld via enquêtes onder accommodatiehouders. Andere landen voeren continu onderzoek uit onder internationale bezoekers bij de grenzen (zoals in het [Verenigd Koninkrijk](#)) of werken met een online platform waarop accommodaties dagelijks rapporteren wie er bij hen overnachten (zoals in [Slovenië](#)).

Voor landen binnen de Europese Unie worden de data verzameld via [Eurostat](#). Eurostat zegt hierover (vertaald vanuit het Engels): *“De meeste lidstaten verzamelen de informatie op basis van steekproeven of tellingen van accommodatie-instellingen uit het bedrijfsregister. In een paar gevallen worden de gegevens echter verzameld vanuit een vraagzijdeperspectief (d.w.z. via bezoekersenquêtes of grensenquêtes).”*

Voor welk regionaal niveau kunnen de data van de Statistiek Logiesaccommodaties gebruikt worden?

De SLA-data op provincieniveau kunnen over het algemeen gebruikt worden, hoewel ook op provincieniveau de bovengrens van een betrouwbaarheidsmarge van 10% niet altijd wordt gehaald. Met name voor de provincies Groningen, Flevoland en Friesland ligt de betrouwbaarheidsmarge in een aantal maanden van het jaar (ruim) boven de 10% of zelfs boven de 15%. De marges verschillen bovendien van maand tot maand en per jaar. In de wintermaanden zijn de marges over het algemeen wat hoger dan in de zomermaanden.

Voor de data op gemeenteniveau (die het CBS momenteel publiceert) geldt dat alleen cijfers voor Amsterdam ruimschoots onder de grens van de gewenste betrouwbaarheidsmarge van 10% liggen. Voor de overige steden ligt de betrouwbaarheidsmarge veelal tussen 10% en 15%. Alleen voor Rotterdam wordt de bovengrens van 15% vaak overschreden.

Kortom: de cijfers voor de grote steden moeten met enige voorzichtigheid worden gebruikt, met uitzondering van Amsterdam.

Kunnen we de data van de Statistiek Logiesaccommodaties die al gepubliceerd zijn nog wel gebruiken?

Op basis van deze nieuwe analyse adviseren we om eerder gepubliceerde data niet meer te gebruiken. Als de data toch worden gebruikt, is het belangrijk hierbij expliciet aan te geven dat deze slechts als indicatief beschouwd mogen worden. Hoewel de betrouwbaarheidsmarges alleen zijn doorberekend voor het jaar 2023 en (dus) niet voor eerdere jaren, kunnen we ervan uitgaan dat dezelfde beperkingen ook in eerdere jaren gelden. De methodiek en steekproef van het CBS zijn immers door de jaren heen niet veranderd.

Mijn regio/gemeente trekt veel toeristen. Kunnen er geen data specifiek voor mijn regio/gemeente worden gepubliceerd?

Op voorhand valt niet te zeggen of er data voor een specifieke regio of gemeente gepubliceerd kunnen worden. Er zijn drie factoren die de betrouwbaarheidsmarge in een bepaalde regio of gemeente sterk beïnvloeden.

1. Omvang van de steekproef
Ten eerste het aantal accommodaties dat in de steekproef zit (en dus werkelijke data aanleveren) ten opzichte van het totaal aantal accommodaties waarvoor data worden geschat.
2. Spreiding in typen accommodaties
Ten tweede de spreiding in typen accommodaties in de regio of gemeente: in hoeverre lijken zij op elkaar?
3. Verschillen in bezetting
Ten derde de bezetting in de accommodaties: hoe groot zijn de verschillen tussen de accommodaties qua bezetting?

Het is dus niet per definitie zo dat de cijfers betrouwbaarder worden als de regio veel toeristen ontvangt.

Zijn er andere bronnen beschikbaar om inzicht te krijgen in het aantal verblijfsbezoekers in mijn regio/gemeente?

Op dit moment zijn er geen andere openbare bronnen beschikbaar om inzicht te krijgen in het aantal verblijfsbezoekers op regionaal of gemeentelijk niveau. Sommige gemeenten beschikken over een eigen (verplicht) nachtregister, al dan niet digitaal, waarin het aantal verblijfsbezoekers continu wordt bijgehouden. Andere gemeenten gebruik gegevens uit de toeristenbelasting om met terugwerkende kracht aantallen gasten en overnachtingen te berekenen. Deze cijfers zijn echter niet vrij toegankelijk. In overleg met de gemeenten zal gekeken moeten worden of en hoe deze data gedeeld kunnen worden.

Wat wordt er ondernomen om te komen tot betrouwbare regionale statistieken over het aantal verblijfsbezoekers?

Feitelijk zijn er twee mogelijkheden om aan betrouwbare regionale statistieken over het aantal verblijfsbezoekers te komen:

1. Het verbeteren van de bestaande SLA
2. Het ontwikkelen van een landelijk dekkend alternatief

Verbeteren van de Statistiek Logiesaccommodaties

Het verbeteren van de SLA, bedoeld om de betrouwbaarheidsmarges te verlagen, kan op verschillende manieren. De meest voor de hand liggende manier is het verhogen van de steekproef van accommodaties. Dit kan de betrouwbaarheid verbeteren, omdat er voor een kleiner deel van de accommodaties geschat hoeft te worden hoeveel gasten en overnachtingen ze hadden. Deze optie is echter kostbaar en brengt administratieve lasten met zich mee voor de accommodaties, iets dat op dit moment beleidsmatig ongewenst is.

Een andere manier is het aanpassen van de schattingsmethodiek. In het DDL-rapport 'Regionaliseren toeristische statistieken' wordt kort gesproken over de methode 'klein domein schatters'. Deze methode vergt een behoorlijke inspanning voor de ontwikkeling van een schattingsmodel én een testperiode om dit model vervolgens te testen en bij te stellen. De vraag is wat het exacte effect van deze methode is op het vergroten van de betrouwbaarheid, en of de inspanning opweegt tegen het resultaat. Het CBS heeft aangegeven bereid te zijn om mee te werken aan een verdere analyse van deze optie.

Ontwikkelen van een landelijk dekkend alternatief

Het ontwikkelen van een landelijke alternatieve methode om aantallen gasten en overnachtingen te meten op regionaal niveau kost veel tijd en vergt landelijke coördinatie en commitment van betrokken

partijen. De vraag is wie de coördinerende rol op zich neemt en hoe de financiering geregeld wordt. Een mogelijke eerste stap is om met een aantal partijen, bijvoorbeeld provincies en grote steden, in gesprek te gaan en te inventariseren hoe zij tegen deze kwestie aankijken. Het CBS blijft hoe dan ook de huidige SLA voortzetten, omdat ze verplicht zijn data aan Eurostat te leveren. Dit betekent dat additionele geldstromen nodig zijn om een alternatieve methode van de grond te krijgen.

Waar kan ik terecht als ik vragen heb over bovenstaande informatie?

Voor meer informatie over bovenstaande onderwerpen kun je contact opnemen met [Hans Hoekstra](#), Insights Expert bij NBTC.